

VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS EN MEERDAALWOUDE vzw

Jaarverslag 2025

Bijlage bij Tijdingen 2/2026

V.U. Jan Horemans

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Raad van Bestuur 2025

Jan Horemans	voorzitter
Mie De Becker	ondervoorzitter
Hubert Verbeke	penningmeester
Mia Brugmans	lid
Bart Vercoutere	lid + voorzitter werkgroep Dijeiland
Hetty Stinissen	lid + co-voorzitter werkgroep natuureducatie
Marita Tomballe	lid + co-voorzitter werkgroep natuureducatie
Filip Volckaert	lid

Werkten mee aan het jaarverslag:

Hetty Stinissen, Marita Tomballe, Bart Vercoutere, Niko Boone, Hubert Verbeke, Jan Horemans, Judith Vervisch

INHOUD

JAARVERSLAG BESTUUR, DAGELIJKS BESTUUR en Werkgroep ADMINISTRATIE	4
• Bestuur	4
• Dagelijks bestuur	4
• Werkgroep Administratie	4
WERKGROEP NATUUREDUCATIE.....	6
• Inleiding: werkgroep Natuureducatie.....	6
• Aanbod voor volwassenen en gezinnen (deelwerkgroep Natuurgidsen).....	6
• Aanbod voor scholen (deelwerkgroep Educatief Binnenproject).....	10
Werkgroep Dijleland.....	12
• Doelstellingen	12
• Vergaderingen.....	12
• Onderwerpen.....	12
Werkgroep Doode Bemde.....	14
• Vergaderingen.....	14
• Aankopen/uitbreiding.....	14
• Terreinploeg en regulier beheer	14
• Vrijwilligers en regulier beheer.....	15
• Herinrichting & uitbouw/ Niet-regulier beheer.....	15
• Toegankelijkheid en recreatie.....	16
• Communicatie/Sociaal.....	17
• Onderzoek.....	17
• Jacht (everzwijn)	18
• Opvolging/ coördinatie van al of niet heikele thema's.....	18
• Varia	19
• Interessante evoluties op vlak van natuur.....	19

JAARVERSLAG BESTUUR, DAGELIJKS BESTUUR EN WERKGROEP ADMINISTRATIE

Bestuur

Gedurende het jaar 2025 is het bestuur bijna maandelijks samengekomen.

Daarbij werden zowel acute problemen als lange termijnevoluties die een invloed hebben op onze vereniging, besproken en beslist. Enkele belangrijke punten waren:

- ∞ Een nieuwe overeenkomst met Natuurpunt in verband met de Doode Bemde werd eindelijk afgesloten.
- ∞ De financiële situatie werd nauwlettend opgevolgd. Door de nieuwe overeenkomst met Natuurpunt is in dat verband de hemel opgeklaard.
- ∞ De activiteiten van de verschillende werkgroepen werden opgevolgd.

In 2025 noteerden wij op het einde van het jaar nog een belangrijke wijziging. Mie De Becker – jarenlang vaste waarde als bestuurder, als ondervoorzitter én als vaste vrijwilliger op het IC – heeft haar ontslag aangeboden. Het bestuur heeft de laatste jaren ook in het algemeen een ingrijpende verandering ondergaan, daardoor is het dringend op zoek naar versterking.

Dagelijks bestuur

Verder kwam ook het dagelijks bestuur bestaande uit de voorzitter, de ondervoorzitter en de penningmeester regelmatig bijeen om de dagelijkse leiding van de vereniging te verzekeren.

De belangrijkste punten die besproken werden, zijn:

- ∞ personeelsaangelegenheden,
- ∞ het beheren van de financiële middelen van de vereniging,
- ∞ de interne werking van het informatiecentrum,
- ∞ opvolgen van (personeels)subsidies en wetgeving daaromtrent.

Daarnaast werden ook de vergaderingen van het bestuur voorbereid.

Door het ontslag van de ondervoorzitter eind 2025 is het dagelijks bestuur, dat normaal bestaat uit de voorzitter, de ondervoorzitter, de secretaris en de penningmeester gehalveerd.

Werkgroep Administratie

De werkgroep Administratie komt drie à vier keer per jaar bijeen. Op die vergaderingen zijn het dagelijks bestuur en de personeelsleden uitgenodigd en aanwezig.

Op de vergaderingen van de werkgroep administratie wordt voornamelijk de praktische werking van het infocentrum besproken:

- ∞ informatica en hardware structuur. Het gebruik van de verschillende software programma's en de organisatie van de gegevens zijn één van de voornaamste punten op deze vergaderingen.
- ∞ de dagelijkse werking met afspraken rond de aanwezigheid en het onthaal van de bezoekers.
- ∞ praktische uitwerking van de beslissingen en richtlijnen van het bestuur.
- ∞ omgaan met sociale media.

Tijdens de vergaderingen van deze werkgroep werd ook telkens aan de personeelsleden de stand van zaken van onze vereniging meegegeven. Dit bevordert de sterke betrokkenheid met onze vereniging. Door de regelmatige aanwezigheid van de leden van het dagelijks bestuur op het infocentrum wordt bovendien kort op de bal gespeeld en konden vragen of problemen onmiddellijk aangepakt worden.

WERKGROEP NATUUREDUCATIE

Inleiding: werkgroep Natuureducatie

Omdat de werking van onze vereniging steunt op drie pijlers nl. beheer, beleid en educatie, heeft het bestuur in 2025 beslist om de werkgroepen Educatie en Natuurgidsen samen te voegen tot een enkele werkgroep Natuureducatie met twee co-voorzitters. Deze werkgroep bestaat uit twee deelwerkgroepen: de deelwerkgroep Natuurgidsen en de deelwerkgroep Educatief Binnenproject.

Aanbod voor volwassenen en gezinnen (deelwerkgroep Natuurgidsen)

De deelwerkgroep Natuurgidsen heeft in 2025 tienmaal vergaderd in het Deelgemeentehuis van Heverlee. Dat de agenda's van deze vergadering meestal erg goed gevuld waren, wijst op de grote betrokkenheid van onze gidsen. Enkele natuurgidsen hebben een waardevolle inbreng gehad zonder dat zij aan vergaderingen hebben deelgenomen.

1. BUITENACTIVITEITEN

1.1. AANGEBODEN KALENDERACTIVITEITEN (PUBLIEK)

Aangekondigd in het tijdschrift Tijdingen en/of op de website van VHM. Wij gidsten wandelingen in een ruim werkingsgebied rond Leuven en in de Hoge Venen.

- ∞ Wandelingen: 86 wandelingen met 37 gidsen (ook wandelingen met meerdere gidsen) *(47 activiteiten in 2022, 84 activiteiten in 2023, 82 activiteiten in 2024 met 28 gidsen)*
- ∞ Fietstochten: 1
- ∞ Zwerfvuilacties: 2
- ∞ Planten- en diereninventarisaties: 22 (holle wegen, stadsnatuur, graslanden, vogeltellingen)

We zien een grote belangstelling voor wandelingen die natuur en cultuur combineren. Meer en meer activiteiten worden bovendien geleid door meer dan één gids. Dit getuigt van een groeiend samenhorigheidsgevoel bij onze gidsen en hierdoor verlaagt op een spontane manier ook de drempel voor nieuwe gidsen.

Naast de 'klassieke', seizoensgebonden wandelingen waren er ook heel wat thematische wandelingen, die een breed publiek aantrokken.

1.2. AANGEVRAAGDE WANDELINGEN VOOR VOLWASSENEN EN GEZINNEN

Organisaties, bedrijven, studenten en particulieren (volwassenen meer dan 18 jaar en gezinnen): 34 (in 2022: 39, in 2023: 48, in 2024: 45)

1.3. MEER DUIDING BIJ EEN AANTAL GROEPEN VAN ACTIVITEITEN

A. WANDELINGEN VOOR SPECIFIEKE DOELGROEPEN

De aantallen zitten reeds vervat onder de bovenstaande subtitels 1.1. AANGEBODEN KALENDERACTIVITEITEN (PUBLIEK) en 1.2. AANGEVRAAGDE WANDELINGEN VOOR VOLWASSENEN EN GEZINNEN

- ∞ Senioren: 3
- ∞ Rusthuis Betlehem (expo opgezette dieren): 2
- ∞ Zorg Leuven: 2
- ∞ Zorgnood: 1
- ∞ Anderstalige nieuwkomers (CVO): 1
- ∞ LIGO, centrum voor basiseducatie, in samenwerking met Natuurpunt. Het zijn wandelingen die gericht zijn op de cursisten van LIGO, dus laag niveau Nederlands. We proberen hen enerzijds leuke groene plekjes te leren kennen en anderzijds hun woordenschat wat uit te breiden met termen uit de natuur, zonder te ambitieus te willen zijn.
- ∞ Kando/Kannet 'Natuurprikkels': 3 wandelingen.
Kannet is de vroegere Katholieke Vereniging voor Gehandicapten, daarna is het korte tijd Kando geworden, nu Kannet. Deze vereniging zal ook in 2026 een beroep doen op onze gidsen.

In 2025 kwam er van zorginstellingen heel wat belangstelling voor onze wandelingen. Wij trachten aan deze – vaak diverse – groepen wandelingen aan te bieden die aangepast zijn aan het doelpubliek (lengte en aard van de wandeling, behoefte aan gedifferentieerde informatie ...). Een aantal seniorenverenigingen zijn ook met ons in zee gegaan.

B. DEELNAME AAN OVERKOEPELENDE ACTIVITEITEN

De aantallen zitten reeds vervat onder de bovenstaande subtitel 1.1. AANGEBODEN KALENDERACTIVITEITEN (PUBLIEK)

- ∞ **Week van het water:** 5 activiteiten met 7 gidsen.
- ∞ **Erfgoeddag en Erfgoedweek 2025** (thema Spelen), tentoonstelling in de Abdij van Vlierbeek: 'De jacht: een edele sport onder de Aartshertogen in

de Brabantse Wouden'. Een schitterende tentoonstelling met een 140-tal bezoekers.

- ∞ **'De Dijle levend door Leuven extra'** samen met Natuurpunt Leuven.
- ∞ **Archeologiedagen:** 4 activiteiten met 6 gidsen waaronder 1 fietstocht.
- ∞ **Open Monumentendag:** 4 activiteiten met 8 gidsen, 2 in samenwerking met LHG (Leuvens Historisch Genootschap).

2. BINNENACTIVITEITEN

2.1. WARME WINTERAVONDEN IN HET DIJLELAND

(In samenwerking met Natuurpunt, Regionaal Landschap Dijleland, stad Leuven en Provincie Vlaams-Brabant)

Winter 24-25		
20/01/2025	Stemmen uit de droogte	Annelys De Vet, Leen Maes
17/02/2025	Muizen en muizenissen	Joeri Cortens
17/03/2025	Bestuiving	Joeri Cortens

Winter 25-26		
20/10/2025	Wij planten. Waarom mensen meer plant moeten zijn	Roeland Samson
17/11/2025	Herbronnen	Els Van Loon
15/12/2025	Zintuigen en waarnemingen	René Meeuwis

De lezingen trokken telkens een groot publiek aan.

2.2. TENTOONSTELLING OVER DE JACHT

'De jacht: een edele sport onder de Aartshertogen in de Brabantse Wouden' in de Abdij van Vlierbeek op 26 en 27 april 2025. De tentoonstelling trok een 140-tal bezoekers. Deze kleine tentoonstelling toonde op welke dieren er gejaagd werd, waarom en hoe, en dit aan de hand van opgezette dieren. De verschillende jachtmethodes, waaronder ook de valkenjacht, werden kort belicht. In onze bossen, de toenmalige 'vrijwouden', zijn er nog sporen te zien van de grote hertogelijke jachten: zoals de warandes, salons, jachtsterren, wildwallen, de statige rechte dreven en jachtsloten. Alles werd gelardeerd met wat geschiedenis, cultuur en een geestige knipoog. Er waren ook minder ernstige activiteiten voor jong en oud zoals boogschieten, een snelheidstest mens-dier, ...

3. OPLEIDINGEN

3.1. CURSUS NATUURGIDS (I.S.M. NATUURPUNT)

In september 2024 zijn we gestart met een cursus natuurgids in samenwerking met de Natuuracademie van Natuurpunt. Deze keer konden we de cursus een meer eigen invulling geven: Het eerste jaar doen de cursisten kennis op over de natuur via lessen en excursies. Het tweede jaar krijgen ze de mogelijkheid om te kiezen uit een uitgebreid verdiepingsaanbod, maken ze een project en leren ze gidsen, waarbij ze ook stagemogelijkheden krijgen.

We hebben een heel leergierige en enthousiaste groep van 29 cursisten.

3.2. VORMING VOOR OUDE ROTTEN EN GEVESTIGDE WAARDEN

Alle natuurgidsen krijgen de mogelijkheid om lessen en excursies bij te wonen die in de nieuwe cursus natuurgids worden aangeboden. Zo was er een uitgebreid zomerprogramma voor de cursisten en de gidsen met onder meer de bomencursus van Jan Horemans van 22/08 tot 19/09.

Andere bijscholingsmogelijkheden en vormingen:

- ∞ Warme winteravonden en kalenderwandelingen.
- ∞ De gidsen nemen occasioneel deel aan werkdagen in de Doode Bemde waar ze de praktijk van het natuurbeheer leren kennen.
- ∞ Bezoek aan BRAKONA, de Brabantse Koepel voor Natuurstudie op 01/02 waar allerlei lezingen en workshops doorgingen over natuurgerelateerde onderwerpen.
- ∞ Workshop bodemfresco: 12/02.
- ∞ Excursie naar Breda: 13/07, met de focus op stadsnatuur
- ∞ Grootouders voor het klimaat: 'Grootouders voor het klimaat' kwamen in 2025 enkele workshops voor kinderen aanbieden in ons infocentrum. Zij stonden zelf in voor de volledige organisatie hiervan, en onze gidsen waren welkom om één of meerdere van deze sessies bij te wonen.
- ∞ Hout uit het Woud – publieksdag: 22/10. Alle gidsen waren uitgenodigd op dit deelproject van VHM in samenwerking met verschillende partners (o.a. OpenHuis, Natuurinvest, ANB, Levuur en verschillende zelfstandige ondernemers). Op de publieksdag werd uitvoerig uit de doeken gedaan hoe het staat met de huidige houtmarkt in Vlaanderen, wat de link is met ons klimaat, wat er kan verbeteren en hoe. Er werden voorbeelden uit de praktijk aangehaald en bezoekers konden lokaal hout voelen, ruiken en bewandelen.
- ∞ 'Bossen en klimaatverandering': georganiseerd door het Nationaal Park Brabantse Wouden op 5/11, 19/11, 26/11, 3/12, 17/12,
- ∞ Symposium Natuurfocus op 12/12.

1. BUITENACTIVITEITEN

1.1 AANGEVRAAGDE ACTIVITEITEN VOOR LEERLINGEN: BUITENATELIERS EN WANDELINGEN

Deze activiteiten gingen door aan het Streekhuis Dijleland , aan de Kluis, in de Doode Bemde, Arenbergpark... : info per atelier -> zie <https://vhm.be/activiteiten/natuureducatie>

In 2025 waren er binnen deze categorie 76 activiteiten met 18 gidsen (*in 2022: 186, in 2023: 181, in 2024: 118 met 37 gidsen*).

Deze 76 gidsbeurten kunnen opgesplitst worden in:

- ∞ Natuurateliers voor lager onderwijs, buiten : 15- tal verschillende ateliers op verschillende locaties over diverse thema's (zie website). Het draait om : kijken, leren, ontdekken, genieten.
- ∞ Natuurateliers voor secundair onderwijs: Hierin onderscheiden we vier types, met name natuurbeheer, wateronderzoek, bodemonderzoek en wandelingen.

Ook in 2025 werden een nieuw natuuratelier ontwikkeld: 'Geestige gravers, woelige wroeters' (lager onderwijs).

1.2 NATUUR IN DE STAD VOOR LEERLINGEN

- ∞ Natuursafaritochten: 12
- ∞ Dijlewolvenpad: 8 (voor meer info: zie onze deelprojectwebsite www.dijlewolven.be)
- ∞ Bzz Bezige Bijen (in de Kruidtuin): 4
- ∞ Nieuw klimaatleerpad 'Als de dieren nog konden schrijven': Dit is een downloadbaar educatief pakket voor leerkrachten, te vinden op onze website <https://vhm.be/activiteiten/natuureducatie> en op de Dijlewolvenwebsite: www.dijlewolven.be .

2. BINNENACTIVITEITEN

2.1 EDUCATIEF BINNENPROJECT

Waar: gemeentehuis Heverlee

Wanneer: Deze projecten worden per schooljaar georganiseerd: van november tot de paasvakantie. In het verslag hieronder wordt telkens duidelijk aangegeven op welk trimester/schooljaar de gegevens betrekking hebben.

Doelgroep: Eerste en tweede graad Lager Onderwijs.

Visie: Bedoeling is dat de kinderen **verwonderd** zijn over hoe fantastisch de natuur in mekaar zit. Ze worden zelf de dieren, planten. Op een speelse manier leren ze veel en genieten ervan.

Projecten:

Klimmen, zingen, springen (Klimop, Huismus, Kruisspin)

Van januari **2025** tot Paasvakantie **2025 (2/4)** waren er **32** klassen.

Onder onze voeten (Mol, Regenworm, Mos)

Van november **2025** tot Kerstvakantie **2025: 27** klassen .

Dit loopt nog verder tot Paasvakantie 2026.

Aantal: Sinds 2021 , het jaar dat we aan het Streekhuis begonnen met ateliers aan te bieden o.a. omwille van subsidies, is het aantal inschrijvingen per binnenproject constant: een 60 - tal

Financiën: De subsidies van de provincie voor het binnenproject in Heverlee zijn afgeschaft sinds 2021. De uitbouw ervan gebeurt dus op kosten van VHM. De scholen betalen **55** euro forfaitaire vergoeding per gidsbeurt (prijs voor alle gidsbeurten van scholen), het gidsen gebeurt tegen vrijwilligersvergoeding.

2.2 BINNENATELIERS VOOR LEERLINGEN, ZELF UIT TE VOEREN A.D.H.V. GELEEND MATERIAAL

- ∞ Beestenqueeste: Een educatief dierendetectivespel met opgezette dieren. Binnen uit te voeren. De koffer kan opgehaald worden en het atelier kan uitgevoerd worden met of zonder gids (doelgroep: 3 de graad lager onderwijs)
- ∞ Verder ook uit te lenen: bodemkoffer en waterkoffer voor zelfstandige natuurexploraties in klas- of gidsverband.

WERKGROEP DIJLELAND

Doelstellingen

De werkgroep Dijleland vraagt, eist en ondersteunt de zorg voor milieu, erfgoed, klimaatdoelstellingen en goede ruimtelijke ordening. Hiertoe volgt zij het beleid op vlak van milieu, erfgoed, natuur en ruimtelijke ordening, wisselt ze kennis uit met andere organisaties en bundelt ze haar krachten met die van gelijkgestemde verenigingen in het Dijleland.

Vergaderingen

De werkgroep vergaderde het voorbije jaar 6 maal. De deelname aan de vergaderingen schommelden doorheen het jaar, met een gemiddelde van 8 aanwezigen, hetzij hetzelfde als vorig werkingsjaar. De strategische keuze om ook pro-actief standpunten in te nemen werd verder opgezet.

Onderwerpen

De activiteiten van de werkgroep situeerden zich in onderstaande werkvelden:

Voer, SAR, Overstromingen – bever, OPC OH Brabantse Wouden, de biodiversiteitsraad, Gecoro's, MAR, ontsnippering Naamse steenweg.

1. REACTIEVE ACTIE

In het kader van diverse plannen en hun bijhorende openbare onderzoeken, maar ook in het kader van projecten die in diverse overleggen verschijnen, worden formele en minder formelen (adviezen) opgesteld en indiend.

Ingediende bezwaarschriften

- Slib Voer Puttebos
- PAC – La foresta Vaalbeek
- SAR – herinrichting
- Jachthut Meerdaalwoud
- Werken t.b.v. rivier- en valleierherstel en hoogwaterbeheer in de Dijlevallei

Er werden 5 nota's opgemaakt, met in totaal 28 bladzijden inhoudelijke en procedurele opmerkingen. Deze documenten zijn te vinden op de homepage van de VHM.

Zonder indiening

- Herinrichting Voer
- Ontsnippering Naamse Steenweg
- Walden - parkveld

2. OPBOUWENDE PROCESSEN, EIGEN PROACTIEVE INBRENG

In het kader van externe processen worden de VHM en de werkgroep bevraagd op hun lokale en regionale kennis rond biodiversiteit en landschapsprocessen. Tijdens één of meerdere bezoeken werden onze standpunten kenbaar gemaakt. In het kader WALDEN's projectenportfolio (zie onder) waren er ook presentaties van externen op de werkgroep.

- Leuven2030 (hier zetelen we enkel nog in de algemene vergadering)
- Nationaal Park Brabantse Wouden (hiervan zijn we kernpartners)
- Milieu- en Biodiversiteitsraad Leuven (we waren medesupporter voor de oprichting ervan en zetelen in de raad)
- Walden
- VMM integraal waterbeheer, update 2.0 (we zijn trekker van deze zaak)

3. INHOUDELIJKE VERDIEPING

Om de inhoudelijke kennis van de werkgroep te verdiepen, presenteerden leden hun nieuwste inzichten om zo het kennisniveau te verhogen.

Er is een intensieve werking opgezet rond het maken van een eigen 'duisterniskaart' en hoe dit dan met lokale overheden kan opgezet worden (met dank aan René Meeuwis voor zijn grote expertise). Op deze kaart worden gebieden aangeduid waar minder verlichting de biodiversiteit ten goede zou komen.

Daar waar aangewezen werd(en) ook de expertise / contacten van de Natuurstudiegroep Dijleland ingeroepen.

4. OPVOLGING VAN ANDERE OVERLEGGEN

Leden van onze werkgroep zijn ook actief en aanwezig in formele en informele overleggen in het kader van formele processen, te weten:

- Gecoro: Leuven, Huldenberg, Bertem, Overijse
- MAR: Oud Heverlee, Huldenberg
- Biodiversiteitsraad Leuven
- Beheerplan Voer & Ijse

WERKGROEP DOODE BEMDE

Vergaderingen

De werkgroep kwam in 2025 negen keer samen. De groep bestond initieel uit Toon, Niko, Maarten en Piet. Eind 2025 verliet Piet de werkgroep en sloten Frank en Noé aan.

Aankopen/uitbreiding

Er werden 9 percelen aangekocht met een gezamenlijke oppervlakte van 4 ha. De totale oppervlakte in beheer is nu 289 ha.

Terreinploeg en regulier beheer

De terreinploeg bestond in 2025 uit nog slechts 1 werkracht die aan 60% werkte: Kasper. Boran verliet in januari de organisatie. Dat maakte het moeilijk om onze beheerdoelen te realiseren. Gelukkig werkten de weersomstandigheden beter mee dan in 2024 en kon een groot deel van de maaiwerken gebeuren, weliswaar met extra inzet van de vrijwilligers. Dat is een onhoudbare situatie. Na zeer lange onderhandelingen sloten we een nieuw beheercontract met Natuurpunt dat in september 2025 ondertekend raakte. Het aankoopcontract met Natuurpunt werd in november en december onderhandeld en ondertekend. We bouwen in 2026 en 2027 aan een volwaardige terreinploeg gebaseerd op de cijfers in het beheercontract met Natuurpunt. De terreinmedewerkers staan vanaf 1 februari 2026 op de loonlijst van Natuurpunt en niet meer op die van de Vrienden. Natuurpunt nam wel de loonkost van Kasper voor 2025 op zich.

In 2025 ging vooral tijd van de terreinploeg naar de volgende activiteiten:

- ∞ Maaien van graslanden en paden. De drogere zomer zorgde voor vlottere maaiomstandigheden waardoor we met beperkte mankracht toch heel wat konden doen (maar nog niet alles wat we idealiter zouden willen realiseren). Zo konden we de boomgaard in Korbeek-Dijle en het grasland 'achter de Pastorij' nog eens maaien. Ook de landbouwers waarmee we samenwerkten konden meer oppervlakte maaien dan in 2024.
- ∞ De graslanden bij de Kijkhut Roerdomp werden deels gemaaid door de landbouwer in de hoop naar herstel te gaan na de overstromingen door de bever.
- ∞ Knotten van knotwilgen (o.a. langs de Stationsstraat)
- ∞ Terugzetten van de te groot geworden wilgenbollen op het perceel Parmentier.
- ∞ Vrij zagen van de dijken van de Kleine Vijver in functie van de werken om de dijken beverproof te maken.
- ∞ Opruimen van bomen na windval.
- ∞ Plaatsen van nieuwe rasters (nieuwe percelen langs de Stationsstraat en in de Leibeekstraat)

- ∞ Vrij zagen van weideranden (noordkant wei van Hendrickx)
- ∞ Begeleiden van scholen/groepen die mee komen werken (o.a. Heilig Hart Heverlee, de Wijnpers en het Sint-Pieterscollege). Door de lage bezetting van de terreinploeg stonden soms vrijwilligers in voor het onthaal van deze groepen.
- ∞ Maaien van perceel Frisque Vissershof (De Zeemeermin). Verzagen omgevallen en risicovolle bomen. Opruimen kapotte rasters.

De IGO-ploeg kwam op regie van de gemeente Oud-Heverlee werken uitvoeren in de Doode Bemde. Ze plaatsten weidepalen op onze nieuwe percelen langs de Stationsstraat. Ze presteerden 250 uren. De samenwerking met de 9 landbouwers gaat verder. (Arnalsteen, Vanderveken, Boerencompagnie, Van Sever, Debondtridder, Everaert, Putseys, Vanasbroeck, Frisque). Een van de twee tractoren was maanden onbruikbaar door een defecte motor. Na een zeer dure herstelling rijdt die opnieuw. Ook de opraapwagen moest hersteld worden.

Vrijwilligers en regulier beheer

Het zomerkamp vond plaats van 20 tot 27 juli, gelukkig onder betere weersomstandigheden dan de uitgerende editie van 2024. Er waren 32 verschillende deelnemers in totaal.

Verder organiseerden we 14 zondagse vrijwilligerswerkdagen: gemiddeld namen per werkdag 15 vrijwilligers deel. In totaal kwamen 63 verschillende personen een handje toesteken. We organiseerden ook een zwerfvuilactie (18 personen) en een plukdag in onze boomgaard (11 personen). Daarnaast kwamen ook eenmalig de scouts (20 personen) en de American Boy Scouts (Brussel, 15 personen) mee helpen op de reguliere vrijwilligerswerkdagen.

In het voorjaar waren we vooral actief aan onze nieuwe percelen aan de Stationsstraat: Opruimen van takhout van de geknotte wilgen, afbreken van de oude rasters, opruimen van allerlei afval (oude betonnen en metalen drinkbakken, een veekraal gemaakt van gerecupereerde vangrails en allerlei tuinafval).

In het najaar werkten we maaiachterstand weg o.a. in de boomgaard in Korbeek-Dijle en kreeg het perceel Parmentier een erg groot onderhoud.

Ook buiten de zondagse werkdagen komen vrijwilligers helpen bij beheerwerken. Zeker met de erg beperkte terreinploeg was dat noodzakelijk om nog enigszins te proberen rond te geraken met het beheer.

Herinrichting & uitbouw/ Niet-regulier beheer

Volgende werken konden niet uitgevoerd worden: de werken in het kader van Duurzame Biodiversiteit (project Provincie Vlaams-Brabant) betreffende het vijverherstel van de Zuidelijke Kliniekvijvers en het herstellen van de ruigte nabij de Tramdijk.

Het herstel van de Zuidelijke Kliniekvijver was een project ondersteund door de provincie. Door omstandigheden waar we geen vat op hadden, kon dit project niet uitgevoerd worden binnen de vastgelegde termijn. Het project liep dus af zonder realisatie. We hernemen dit project via de Vlaamse projectsubsidies natuur (PSN) . De oievaarspalen en herstel van de ruigte aan de tramdijk waren

onderdeel van het natuurinrichtingsproject Dijlevallei, uitgevoerd door de VLM. De ooievaarspalen werden geplaatst. In hetzelfde project moest ook nog maaisel op de ruigte naast het knuppelpad weggehaald worden, maar dat kon ook niet doorgaan.

De grotere werkzaamheden in het kader van het project met AB InBev werden verder voorbereid: twee natuurinrichtingsprojecten voor vernatting, namelijk de Tarweblock in Sint-Joris-Weert en Den Ham/Ophem in Oud-Heverlee.

Daarnaast werden ook aanvragen ingediend voor het herstel van de zuidflank Wolfshaegen (verwijderen negen weekendvijvers en restanten beplanting, herinrichten originele topografie) en herstel en beverproof maken van de dijken van 2 Zuidelijke kliniekvijvers. Deze laatste aanvraag ter vervanging van het gesubsidieerde provinciale project.

Deze vier subsidie- en vergunningsaanvragen namen veel tijd in beslag en zijn momenteel opgenomen in een gezamenlijk bestek opgesteld door Natuurpunt. De werken in de Leibeekstraat gingen in oktober van start met het rooien van populieren en het chippen van het kruinhout. De werken aan Wolfshaegen gingen van start met het rooien van alle exoten en het rooien van andere bomen die nodig zijn om de dijken weg te halen en de valleiflanktopografie te herstellen. Het hout werd nog niet afgevoerd.

Een grote werf die 2,5 maand duurde was de volledige renovatie van het knuppelpad. Het onderstel werd gebouwd in kunststof in de hoop dat het hierdoor langer mee kan gaan. De oude dekplanken waren FSC tropisch hardhout die 15 jaar oud waren en daar konden we tot 97% van recupereren en hergebruiken. Het knuppelpad werd opgeleverd eind oktober.

Op vlak van exotenbestrijding werd de bestrijding van reuzenbalsemien verder uitgevoerd. Die volgehouden inspanning heeft succes. De bestrijding ervan vraagt elk jaar minder werk. We voeren verder uitroedicampagnes tegen haarden van Japanse duizendknoop.

Amerikaanse vogelkers wordt stelselmatig verwijderd indien ontdekt.

We volgden ook verder de nieuwe invasieve exoot *Zizania Latifolia* op. De soort was na uittrekken in 2024 nog niet verdwenen, maar gelukkig ook niet uitgebreid. We verwijderden ze opnieuw in 2025. Opvolging zal ook in 2026 nodig zijn.

Toegankelijkheid en recreatie

Bij nat weer is er veel modder in de Doode Bemde. We plaatsten affiches die hiervoor waarschuwden en aanraadden om laarzen te dragen. Toch blijven veel mensen met onaangepast schoeisel wandelen in de Doode Bemde. Hierdoor ontstaan sluippaden of proberen bezoekers via de graslanden te wandelen. Aan nat weer kunnen we niets doen. In die omstandigheden is er in een valleigebied steeds modder. Dat is niet alleen in de Doode Bemde het geval.

Net zoals in 2024 stond ook in 2025 het Langerodepad af en toe onder water. Dat komt door beverdammen in een nabijgelegen leigracht die onder de bevoegdheid van de provincie valt. Zelf ingrijpen kan en mag ook niet zomaar. Dat vroeg overleg met het Agentschap Natuur en Bos en de provincie. Er is nu een afspraak om bij problemen in te grijpen, maar een duurzame lange termijnoplossing is er nog niet.

In het lente- en zomerseizoen blijven we op twee locaties koorden plaatsen om wandelaars op het pad te houden. Deze koorden plaatsen we respectievelijk aan de Dijlebrug in de Reigersstraat en aan het grasland in de Kleine Broekstraat. Dit lijkt te werken voor de meeste bezoekers.

We merken steeds vaker hengelaars op langs de Dijle en de Langerodevijver. Dat is in de Doode Bemde niet toegelaten. We plaatsten op vraag van de natuurinspectie extra pictogrammen en drongen er bij de provinciale visserijcommissie op aan om de in de Doode Bemde foutief ingekleurde hengelzones van hun kaarten en de website te halen, wat ook gebeurde.

Voorjaarstoezicht is erg nodig, maar we missen voldoende mankracht daarvoor. Steeds weerkerende problemen zijn loslopende honden, wandelaars die niet op de paden blijven en het niet respecteren van het vaarreglement door waterrecreanten op de Dijle. Bijzondere veldwachter Jan Horemans kan wel strenger optreden dan een gewone vrijwilliger die toezicht houdt. Het uniform mist zijn effect niet zo blijkt. Jan kan echter niet constant overal zijn, dus vrijwilligers die mee toezicht houden blijven noodzakelijk.

We blijven bewijs verzamelen van het niet respecteren van het charter i.v.m. kano- en kajakvaart op de Dijle. Dat wordt aan de VMM bezorgd, die verantwoordelijk is voor het beheer van de Dijle. Vooral de 'uitstapplaats' aan de Nijvelsebaan in Sint-Joris-Weert wordt misbruikt als instapplaats. Er werden stappen ondernomen om het thema kanorecreatie terug te bespreken bij de VMM en ANB, maar vooralsnog beweegt er weinig van overheidswege.

Communicatie/Sociaal

Zoals elk jaar schreven we voor de Tijdingen vier keer een bijdrage voor de rubriek 'Doode Bendenieuws'. We proberen op die manier de VHM-leden op de hoogte te houden van wat er gebeurt in de Doode Bemde en waarom we bepaalde beheerwerken uitvoeren.

Ook op gastronomisch gebied was er weer wat te beleven. Op 1 juni organiseerden we een barbecue voor de vrijwilligers en Peters & Meters. 50 personen kwamen genieten van de barbecue, waarvan de meesten ook deelnamen aan een geleide wandeling.

De Kaas- en Spaghettidag ging in 2025 door op 24 februari. Het was een goede editie: we bedienden 682 mensen.

Onderzoek

Het INBO voert al enkele jaren een proefproject uit om de everzwijnenpopulatie via wildcamera's op te volgen. Dit project liep ook in 2025.

We organiseerden in het voorjaar drie graslandexcursies. Deze excursies gingen door op 29 mei, 5 juni en 12 juni en hadden respectievelijk 8, 4 en 12 deelnemers.

Het fytoplanktononderzoek van de KU Leuven in de Langerodevijver loopt nog steeds door.

Jacht (everzwijn)

Het jachtplan van de Doode Bemde werd up-to-date gehouden. We namen zoals elk jaar deel aan het faunabeheerzoneoverleg van de Vlaamse overheid en aan het overleg met de lokale wildbeheereenheden. Op die overlegmomenten worden met terreinbeheerders, landbouwers, jagers en gemeenten afspraken gemaakt over het beheer van de everzwijnenpopulatie. Om deze onder controle te houden organiseerden we twee drukjachten: op 21 januari en 3 december, waarbij in totaal 5 everzwijnen geschoten werden.

Opvolging/ coördinatie van al of niet heikele thema's

In het begin van 2025 werd (ook) vanuit de werkgroep DB terug veel energie gestoken in de onderhandelingen met Natuurpunt omtrent het beheercontract van de Doode Bemde: intern overleg in de werkgroep, overleg met de vertegenwoordigers van de VHM die de eerstelijns onderhandelingen doen, nalezen en aanpassen van schriftelijke voorstellen, bijwonen van vergaderingen met Natuurpunt. In november en december 2025 werd dan de overeenkomst rond aankopen afgesloten.

Zoals we bij de toelating door de Vlaamse overheid hadden gedacht, loopt de waterrecreatie op de Dijle uit de hand. Regels worden niet nageleefd en er is geen handhaving door de overheid. Er werden nogmaals stappen ondernomen om de kanorecreatie terug bespreekbaar te maken bij VMM en ANB. Voorlopig zonder resultaat.

We kaartten bij de Vlaamse Milieumaatschappij een aantal knelpunten aan: de aanleg van een stuw op de Leigracht, het onderhoud van de Leigracht en de problemen met de waterrecreatie op de Dijle. Het achterstallige onderhoud aan de Leigracht leidde er samen met de overvloedige regen toe dat de werken aan de zuidelijke Kliniekvijver en het open maken van de ruigte aan de tramdijk, opnieuw niet konden doorgaan (zie hoger).

VHM werd bij Natuurinspectie op het matje geroepen voor het illegaal weghalen van beverdammen op de Leigracht. Nochtans staat er in het beheerplan een ontheffing op het verbod op verstoren van beschermde soorten. Tijdens die vergadering leerden we dat dit enkel een toestemming is voor het aanvragen van een ontheffing. Met de VMM hebben we dan voor de Leigracht een voorlopige ontheffing tot eind juni 2026 onderhandeld om de operationele werking te vrijwaren. In tussentijd werkt de werkgroep DDB in samenwerking met WG Dijleland aan een gefundeerde bevervisie als basis voor een duurzame ontheffingsaanvraag.

Tegelijkertijd geven we ons rekenschap van de arbeidsintensiviteit van het weghalen van beverdammen. Hierover werd in 2025 nog geen definitieve visie afgesproken. Het is een moeilijk dilemma tussen haalbaar werk van vrijwilligers of terreinploeg enerzijds en het verlies van minstens 40 ha G-IHD Glanshavergraslanden anderzijds. Dit is een kwestie waar een beheercommissie zich over moet buigen.

Er werden afspraken gemaakt met de provincie over het beheer van de Leigracht (stroomafwaarts vanaf de IJse tot Korbeek-Dijle) en van de Leibeek tussen de Vaalbeek en de Stationsstraat. De provincie is er het riet komen maaien. Ze lieten een dikke prop maaisel tegen de oever liggen waar de bever gebruik van maakte om een dam achter te bouwen.

Varia

Een belangrijk project voor de komende jaren blijft de samenwerking met AB InBev voor vernatting van de vallei.

We formuleerden antwoord of kwamen in actie bij tal van aanvragen en meldingen, die meestal via het Infocentrum tot bij de werkgroep komen: van wandel- en fietstochten over meldingen van dode dieren tot omgevallen bomen, ontsnapte koeien....

Interessante evoluties op vlak van natuur

Via cameravallen zagen we regelmatig de aanwezigheid van een das.

De wasbeer, een invasieve exoot, blijft zich uitbreiden. Het faunabeheerteam van de Vlaamse overheid plaatste een vangkooi in de Doode Bemde en kon één exemplaar vangen. Het bleek om een jong dier te gaan, wat wijst op voortplanting in de vallei.

Vrijwilliger René inventariseerde voor het 32ste jaar de populatie brede orchis in de Doode Bemde. Eenzelfde vaststelling als in 2024. Op het perceel Vonckx nam het aantal bloeiende planten aanzienlijk toe. Op het perceel Grote Pasteels daarentegen zien we een sterke achteruitgang en het is de vraag of ze er niet definitief aan het verdwijnen zijn. We blijven het verder opvolgen.

